

بررسی بناهای دوران پهلوی اول در محور خیابان امام شهر تبریز (با تمرکز بر هتل‌ها و مهمانسراها)

شیوا غفاری جباری^{۱*}، ایوت خضری^۲

۱ - دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد تهران مرکز، (shi.ghafari2013@gmail.com)

چکیده

هرچند که معماری در دوران پهلوی اول، عمدتاً در سبک بین‌المللی و دربرگیرنده معماری آریایی در بناهایی چون کاخ دادگستری تهران، کاخ شهربانی و سایر بناهای ساخته شده در این دوران بود، اما در بناهای مسکونی و ساختمان‌های کم‌اهمیت‌تر - که ساخته دست افراد عادی بود - رنگ و بوی آثار، متفاوت از بناهایی بود که زیر نظر دولت ساخته می‌شد. استفاده از بافت آجری، تراس‌های کنسول شده و تزئینات خاص، عمده‌ترین شاخصه‌های معماری این بناها را شکل می‌دادند. در میان شهرهای ایران، تبریز از جمله شهرهاییست که بافت قدیمی آن متعلق به این دوران بوده چراکه به دلیل زلزله‌های عظیمی که در این شهر رخ داده، از معماری قبل از قاجار و پهلوی در تبریز آثار کمی به جای مانده است.

اما متأسفانه این بناها در دوران معاصر، مورد بی‌توجهی و کم‌لطفی قرار گرفته‌اند و در حال حاضر بیشتر به عنوان بافت فرسوده شهری در خطر نابودی هستند. به طوریکه تاکنون میزان زیادی از این بافت از میان رفته و مسئولان نیز تلاشی در جهت حفظ آثار باقی مانده ندارند. مطالعه و مشاهده مستندهای باقیمانده نشان می‌دهد که بیشتر بناهایی باقیمانده نیز، به دلیل داشتن مالک‌های شخصی است و عمده کاربری این بناها نیز متعلق به هتل‌ها و مهمانسراهاست. با توجه به اهمیت حفظ آثار گذشتگان، این امر بر آن داشت تا نگاهی به این موضوع داشته و به مطالعه تاریخچه ساخت هتل در این دوران بپردازم. این مقاله حاصل نتایج به دست آمده در این زمینه می‌باشد. روش تحقیق به کار رفته در این مقاله بر اساس مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای در این زمینه می‌باشد. شایان ذکر است که منابع موثق چندی در این زمینه وجود ندارد و بیشتر بررسی‌های انجام شده نتیجه مشاهدات و گفتگوهای محلی است. نتایج به دست آمده از این تحقیق به در ضمن بیان ویژگی‌های معماری این بناها، می‌تواند گامی موثر در جهت حفظ هویت در سطح شهر تبریز بوده و به ویژه مسئولان را متوجه اهمیت این بناها سازد.

واژه‌های کلیدی: معماری پهلوی اول، مهمانپذیر، بافت آجری، تزئینات، تراس‌های کنسول شده